

TÜRKÜ

M. Fuad Köprülü, *Türk Saz Şairleri*, Ankara 1962, I-V; Hikmet İlaydın, *Türk Edebiyatında Nazım*, İstanbul 1964; Hikmet Dizdaroğlu, *Halk Şiirinde Türler*, Ankara 1969; a.m.f., "Tür mü, Biçim mi?", *TFA*, sy. 246 (1970), s. 5000-5002; Cahit Öztelli, *Eulerinin Önü (Bütün Halk Türküleri)*, İstanbul 1972; B. Bartók, *Turkish Folk Music from Asia Minor* (ed. B. Suchoff), Princeton 1976; Atâ Terzibaşı, *Kerkük Havaları*, İstanbul 1980; Pertev Naili Boratav, *100 Soruda Türk Halk Edebiyatı*, İstanbul 1982; a.m.f., "Aşık Edebiyatı" (trc. Bilge Karasu), *TDL*, XIX/207 (1968), s. 340-357; a.m.f., "Koşma", *İA*, VI, 876-880; K.-U. Reinhard, *Musik der Türkei*, Wilhelmshaven 1984, I-II; Mehmet Avni Özbek, "Kars Yöresi Aşık Makamlarının Ezgisel Çözümlemesinde Metod", *Türk Halk Edebiyatı ve Folklorunda Yeni Görüşler* (haz. Fevzi Halıcı), Ankara 1985, I, 406-414; a.m.f., *Türk Halk Müziği El Kitabı I: Terimler Sözlüğü*, Ankara 1998, s. 188-190; Ahmet Şükrü Esen, *Anadolu Türküleri* (haz. Pertev Naili Boratav – Fuat Özdemir), Ankara 1986; Hamdi Hasan, *Saray-Bosna Kütüphanelerindeki Türkçe Yazmalarda Türküler*, Ankara 1987; Nejat Birdoğan, *Notalarıyla Türkülerimiz*, İstanbul 1988, s. 7-19; Süleyman Şenel, "Türk Halk Musikisinde Uzun Hava Tanımları ve Bu Tanımlar Etrafında Ortaya Çıkan Problemler", *IV. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi Bildirileri: Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence*, Ankara 1992, III, 287-309; a.m.f., *Trabzon Bölgesi Halk Musikisine Giriş*, İstanbul 1994; a.m.f., "Türk Halk Müziğinin Beste, Makam ve Ayak Terimleri Hakkında", *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi: Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence Seksiyon Bildirileri*, Ankara 1997, s. 372-396; a.m.f., "Darü'l-ehlân Heyeti Tarafından Fonoğrafla Derlenen İlk Türkü", *Türk Folkloru Belleten/1987*, II/1-2, İstanbul 1988, s. 121-140; a.m.f., "Cumhuriyet Dönemi'nde Türk Halk Müziği Araştırmaları", *Folklor/Edebiyat*, sy. 17, Ankara 1999, s. 99-128; a.m.f., "Aşık Müsikisi", *DİA*, III, 553-556; a.m.f., "Halk Müsikisi", a.e., XV, 354-358; Emine Eldarova, *Azerbaycan Aşık Seneti*, Bakı 1996; Melih Duygulu, *Alevî-Bektaşî Müziğinde Değişler*, İstanbul 1997; Fettah Halıkzade, "Azerbaycan'da Yâr-Yâr Düşün Mahımları", *V. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kongresi: Halk Müziği, Oyun, Tiyatro, Eğlence Seksiyon Bildirileri*, Ankara 1997, s. 192-203; Metin Ergun, *Kopuz Sarını: Kazak Aşık Tarzı Şiir Geleneği Akın ve Curalar*, Ankara 2002; Onur Akdoğru, *Türk Müziği'nde Türler ve Biçimler*, İzmir 2003; Nurettin Albayrak, *Ansiklopedik Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, İstanbul 2004, s. 505-513; a.m.f., "Türkü", *TDEA*, VIII, 447-451; Doğan Kaya, "Türkü", *Türk Halk Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Ankara 2007, s. 741-751; İlhan Başgöz, *Türkü*, İstanbul 2008, s. 44, 45, 46-50; M. Sabri Koz, "Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi'nden Türk Halk Edebiyatı Üzerine Notlar", *Çağının Sıradışı Yazarı: Evliyâ Çelebi* (haz. Nuran Tezcan), İstanbul 2009, s. 250-253; a.m.f., "Comparative Bibliographic Notes on Karamanlidika Editions of Turkish Folk Stories", *Cries and Whispers in Karamanlidika Books: Proceedings of the First International Conference on Karamanlidika Studies (Nicosia, 11th-13th September 2008)*, (ed. E. Balta – M. Kappler), Wiesbaden 2010, s. 241-254; a.m.f., "Sermet Çiftler Kütüphanesi'ndeki Cönkler: I-Derivş Cöngü", *4. Kat: Yapı Kredi*

Sermet Çiftler Araştırma Kütüphanesi Bülteni, sy. 1, İstanbul 2001, s. 18-23; a.m.f., "Sermet Çiftler Kütüphanesi'ndeki Cönkler: II-Türküler, Şarkılar ve Aşık Değişleriyle Bir İstanbul Cöngü", a.e., sy. 3 (2001), s. 16-22; a.m.f., "Sermet Çiftler Kütüphanesi'ndeki Cönkler: VI-18. Yüzyıldan Kalma Bir Güfte Cöngü", a.e., sy. 7 (2002), s. 17-25; a.m.f., "Yazma Kaynaklardan Derlemeler: IV-18. ve 19. Yüzyıldan Türküler", *Kaşgar*, sy. 25, İstanbul 2002, s. 135-155; Ali Yakıcı, *Halk Şiirinde Türkü*, Ankara 2010, s. 277-431; M. Fahrettin Kırzoğlu, "Halk Edebiyatı Deyimlerimiz", *TDL*, XI/124 (1962), s. 214; XI/126 (1962), s. 350; Necat Birinci, "Türkü", *İA*, XII/2, s. 673-674.

SÜLEYMAN ŞENEL

TÜSÂİYYÂT

(التسائيات)

Bir hadisi kaydeden müelliften Hz. Peygamber'e varıncaya kadar senesinde dokuz râvi bulunan hadisler için kullanılan terim

(bk. İSNAD).

TÜSTER

(bk. ŞÜSTER).

TÜSTERÎ, Nasrullah b. Ahmed

(نصرالله بن أحمد التستري)

Ebü'l-Feth Celâlüddin Nasrullâh b. Ahmed b. Muhammed et-Tüsterî el-Bağdâdî (ö. 812/1409)

Hanbelî fakihî ve muhaddis.

Tüster (Şüster) asıllı olup 733 (1333) yılında Bağdat'ta doğdu. Sehâvî'nin verdiği bu tarihe karşılık İbn Hacer 730'da (1330) dünyaya geldiğini belirttiğinden sonra 733'te doğduğuna dair bir kaydı da zikredir. Küçük yaşta babasını kaybedince şehrin önde gelen âlimlerinden Ahmed es-Sekkâ'nın himayesinde yetişti ve ondan Kur'an öğrendi. Hocasının oğlu Şemseddin Muhammed İbnü's-Sekkâ ile Şemseddin İbn Bektaş, Cemâleddin Abdüssamed b. İbrâhim el-Hudârî, Ebû Bekir b. Muhammed es-Sincârî, Hüseyin b. Sâlâr el-Gaznevî, Bedreddin Muhammed b. Ali el-Erbilî, Şemseddin Muhammed b. Yûsuf el-Kirmânî'den Arap dili, fıkıh, fıkıh usulü ve hadis okudu. Devrin meşhur Hanbelî fakihlerinden oldu. Bağdat'ta Mescidü Yânis ile Müstansiriyye ve Mucâhidîyye medreselerinde hadis dersleri verdi. Timur'un Bağdat üzerine sefer düzenlemesi yüzünden 789 (1387) yılında oradan ayrılıp Dimaşk'a göç etti. Bir yıl sonra oğlu Muhibüddin Ahmed'in davetiyle gittiği Kahire-

de yerleşti, öğretim ve fetva ile meşgul oldu. el-Melikü'z-Zâhir Berkuk Medresesi'nde hadis ve ardından Hanbelî fıkıh müderrisliğine getirildi. İbn Hacer el-Askalânî onunla beraber bulunduğunu ve ilminden faydalandığını belirtir. Oğlu Kâdilkudat Muhibüddin Ahmed ve hocasının oğlu Taqqıyüddin İbnü'l-Kirmânî kendisinden ders aldı. Tüsterî uzun bir hastalık döneminden sonra 20 Safer 812 (4 Temmuz 1409) tarihinde Kahire'de vefat etti. Bazı kaynaklarda Hanefî fakihî diye anılması (*Hediyyetü'l-'ârifin*, II, 493; *Mv.ACJ*, IV, 462) doğru değildir.

Eserleri. 1. *Hâşiye 'alâ Tenkihî'z-Zerkeşi*. Bedreddin ez-Zerkeşi'nin *et-Tenkihî fi'el-fâzî'l-Câmi'i's-şâhih* adlı eseri üzerine kaleme alınmıştır (Beyazıt Devlet Ktp., Veliyyüddin Efendi, nr. 1151, vr. 133-290; Köprülü Ktp., Fâzıl Ahmed Paşa, nr. 1591, vr. 106-132; Sezgin, I, 120). 2. *Enisü'l-gârib ve celisü'l-edîb*. Garîbü'l-Kur'an'a daîrdir (Beyazıt Devlet Ktp., Bayezid, nr. 6801; bir başka nüshası Bağdat'ta Abbas el-Azzâvî'nin kütüphanesinde; bk. İbn Humeyd, III, 1152). **Kaynaklarda** *Nazmü ğarîbi'l-Kur'an* diye anılan eser de bu kitap olmalıdır. 3. *Manzûmetü'l-'avâmilü'l-mi'e*. Abdülkâhir el-Cürçânî'ye ait eserin manzum şeklidir (Brockelmann, *GAL*, I, 342; Beyazıt Devlet Kütüphanesi'nde [Bayezid, nr. 6391] *Buğyetü'l-'âmil fi nazmü'l-'Avâmil* adıyla kayıtlıdır, 79^b-81^b varakları). 4. *Urcüze fi'l-ferâ'iz (Manzûmetü'l-ferâ'iz)*. Osman b. Ahmed en-Necdî 100 beyitlik bu eseri şerhetmiştir (yazma nüshası için bk. Habeşî, I, 137; Küveyt el-mevsûatü'l-fikhiyye Ktp., nr. 197). 5. *Hâşiye 'alâ Fûrû'i İbn Müflih*. Şemseddin İbn Müflih'in Hanbelî fıkıhına dair eserinin hâşiyesidir. 6. *Şerhu Müntehe's-sül ve'l-eme'l*. İbnü'l-Hâcib'in fıkıh usulüne dair eserinin şerhidir; Tüsterî bu eseri ayrıca ihtisar etmiştir (*Hediyyetü'l-'ârifin*, II, 493; Habeşî, III, 1584). 7. *Muhtasarü'n-Nukûd ve'r-rudûd*. Şemseddin el-Kirmânî'nin fıkıh usulüne dair eserinin muhtasarıdır (Brockelmann, *GAL Suppl.*, II, 212). 8. *Manzûme fi'l-fıkh*. İbn Ebû's-Serî diye bilinen Sirâceddin Hüseyin b. Yûsuf ed-Düceylî'nin *el-Vecîz* adlı eserinin manzum şekli olup *Nazmü'l-Vecîz* adıyla anılır (6 veya 7000 beyittir). 9. *Medâ'ih nebeviyye*.

BİBLİYOGRAFYA :

Makrîzî, *es-Sülûk*, IV, 128; İbn Hacer, *İnbâ'ü'l-ğumr*, VI, 196-197; a.m.f., *el-Mecma'u'l-mü'es-ses li'l-mu'cemi'l-müfreh* (nşr. Yûsuf Abdurrahman el-Marâşî), Beyrut 1415/1994, III, 353-356; Sehâvî, *ed-Dav'u'l-lâmi'*, II, 234, 235-236; X, 198; İbn Tağrıberdî, *en-Nücümü'z-zâhir* (nşr. M. Hü-

seyin Şemseddin), Beyrut 1413/1992, XIII, 127; **Ebü'l-Yümn el-Uleymî**, *el-Menhecü'l-aşmed* (nşr. M. Muhyiddin Abdülhamîd), Beyrut 1403/1983, V, 200; **Şevkânî**, *el-Bedrü't-âîf*, II, 316; İbn Humeyd, *es-Sühübü'l-vâbile 'alâ çarâ'ihî'l-Ĥanâbile* (nşr. Bekir b. Abdullah Ebû Zeyd – Abdurrahman b. Süleyman el-Useymîn), Beyrut 1416/1996, III, 1149-1152; Brockelmann, *GAL*, I, 342; II, 211; *Suppl.*, II, 212; *Hediyetü'l-ârifin*, II, 493; Sez-

gin, *GAS*, I, 120; Nâcî Ma'rûf, *Târîhu 'ulemâ'i'l-Müstansırıyye*, Kahire 1396/1976, I, 252-253; Sâlih b. Abdülazîz İbn Useymîn, *Teshîlü's-sâbile li-mürîdi ma'rifeti'l-Ĥanâbile* (nşr. Bekir b. Abdullah Ebû Zeyd), Beyrut 1421/2000, III, 1275-1276; **Abdullah b. Muhammed b. Ahmed et-Tarîkî**, *Mu'cemü muşannefâti'l-Ĥanâbile*, Riyad 1422/2001, IV, 273-277; Abdullah Muhammed el-Habeşî, *Câmi'u's-şürûh ve'l-ĥavâşî*, Ebûzabî 1425/2004,

I, 137, 402-403; III, 1584; Nizâr Muhammed Kâdir, "et-Tüsterî, Celâl", *Mv.AU*, IV, 462-463.

ABDULLAH KAHRAMAN

TÜSTERÎ, Sehl b. Abdullah

(bk. SEHL et-TÜSTERÎ).